١٢٩١ ՐԱՄԱԶԱՆ ՀՕ ԱԼԱԹՈՒՐԴԱ

ԵՐՄԻ ԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ՆՈՒՄԷՐՈ 1287 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23 ՇԱԲԱԹԱՊԱ 1874

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1874

ՄԵԾԱՐՈՒԱՅԸ

Իշ պաս Մէճմուայը Հավատիս բազար վէ եօրթու կիւնլէրինտէն մասատա հէր կիւն թաղ ու նէշր ոլունաճագ տըր։
Օէնէլիյի բէշին օլարագ 2 ատէտ լիրայի օսմանի
Այլը այլըղը . . . . . 1 » » »
Իւչ այլըղը . . . . . 3 պէյազ մէճիտիյէ
Գէհէր Նուսխէսի 1 զուրուշա տըր։

ՀԱՎԱՏԻՍ

Իլանաթրն պէհէր սրրասը պիր տէֆալըգ 3 ղրշ։
Իքի տէֆա իչիւն պէհէր տէֆասընա . . 2 »
Իւչ տէֆա իչիւն պէհէր տէֆասընա . . 1 »
Իւչ տէֆատան զիյատէ օլան, վէ զայէթ ուզուն իլանաթ իչիւն այրըճա բաղարըլըգ օլունուր։
Տաչրալարատան կէլէն մէքթուպ վէ իլանաթրն բօսթա մէսարիֆինի, կէօնատէրէն վիրէճէք տիր։

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՊԷԼԷՏԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԱՏԸ ՆԱՖԻԱՅԸ ՍԱՅԻՐԷՅԷ ՄԻԻԹԱԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԱԱԻԹԱՆԷ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԹԱՇՐԱ ԱՊՕՆԷԼԷՐԻՄԻԶԷ ԻԼՄԸՆԸ ՄԱԽՕՈՒՍ

Ղազէթամըզտա չէնտ տէֆա տէրճ իտիլէն իլանլարա, վէ մախսուսէն կէօնատէրիլէն մէքթուպլարա նիսպէթէն, թաշրալարտա պուլունան ապօնէլէրիմիզտէն էքսէրիսի հալէա չիմտիյէ գատար ղազէթամըզդն սէնէվի պէտէլի իւճրէթինի թէէտիյէ իթմիշ օլմատըգլարընտան, պու քէրրէ մէզքիւր պէտէլի իւճրէթինի թէէտիյէ իթմէմիշ օլան թաշրա ապօնէլէրիմիզին եա տօղրուտան տօղրու իթաաը լազըմ կէլէն ապ չէյի մաթպատմըզա իրսալ իյլէմէլէրինի, վէ եախօտ պու պապատ Տէրսատէթատէ թարաֆլարընտան պիրէր վէքիլ թայեին իթմէլէրինի, վէ չայէթ ղազէթամըզը օղուտաղ իսթէմէյօրլար իսէ, չիմտիյէ գատար կէօնատէրիլէն ղազէթաները բօսթա իւճրէթի իլէ պէրապէր պէտէլինի թէէտիյէ իթմէլէրինի ոսն տէֆա օլարագ իլան այէրիզ։

Ա Զ Դ

Ամոյս 25ին ուրբաթ օրը Երանելոյն Տեառն Կոմիտասայ քահանային նահատակութեան տարեդարձն ըլլալով, առաւօտեան ժամը 4ին Սամաթիոյ Ամարաս Յըլթեան Եկեղեցւոյն մէջ, հանդիսաւոր Զայնաւոր Պատարագ պիտի մատուցուի։ Եւ ետքը ըստ սովորութեան, Երանելւոյն շիրմին վրայ Տօնախմբութեան հանդէսը պիտի կատարէ Երջանիկ Պատրիարքն մեր Տեառն Յովհան Արքեպիսկոպոս Տիզրանակերտի։

Ուստի Հոգաբարձութիւնս կը փութայ հրաւիրել բոլոր բարեպաշտ ազգայինները, որպէս զի իրենց ներկայութեամբը բարեհաճին պատուել սոյն հանդէսը։

Հոգաբարձութիւն Նկեղեցւոյ

1874 Հոկտեմբեր 20
Սամաթիա

ՀԱՐԻՒ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՊԻՐ ԹԷՃՐԻԲԻՊԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ

(1286 Նուամէրօտան պադիյէ վէ խիթամ)

Եաշատըղըմըզ պէօյլէ պիր ասիրտէ վէ մէմալիքի մուազզամատէ մէսաքինի մախսուսէլէրինի քէնտի էլլէրի իլէ ամէէշ գուրպան վէրմէլէրի ինանըրմազ պիր մատտէ կէօրիւնէճէք իսէ տէ, սէօյլէմէյիմիզ պիր ազիյաթ օրմայըզ, պիր սահիհլիք օլտուղունու թէէսիֆլէ պէյան իտէրիզ։

Պու սօն կիւնլէրտէ վուգուս պուլան իքի եանկընը իսպաթ Ղէթիրէրէք իթթիհատ իթտիյիմիզ ուսուլուն ֆայիտէսինի խզահ վէ բըրաթիդասընը թարիֆ իտէլիմ։

Էվվէլքի եանկը Բանկալթի ճատէսինտէ 39 նուամէրօ իլէ մուրագգամ Հիւրմիւզ էֆէնտինին էվի օլուպ, թախթա պինա օլտուղու հալտէ իւչինճիւ գաթընտան թուութուշմայա պաշլամըշ տըր։ Եանկը հապէրինի կէճէ պէքճիսինտէն ալտրըղմըշտա, սաքին օլտուղումուզ մահալէ եագընը օլտուղունատան եանկը եէրինէ գօչտուք։ պիր չօղ քէսան սութաշրմագլա մէշղուլ, էվ սահիպլէրի գօրգուլարընտան էշեալէրինի վէ պաղըլար ճանլէրինի գուրթարմագտա իսթէր։ Իկը իչիմիզ պիրա իսթիտնա օտալարը գաբուլարը, խուսուսիլէ ամէէշ զուհուր իթմիշ օլան մահալը բէնճէրէլէրինի գաբաթմագ օլտու։ Չունու տախի սէօյլերիզ քի, պու մատտէ իչիւն խայլիճէ զահմէթ չէքտիք գանտըրմայա։ սահիհէն ամէէշ սէօնմէյէ պաշլամըշ իքէն, նակէհան թուլումպաճըլար եէթիշիպ պիր վէրվէլէ տիր զօբարտըլար, գաբու վէ բէնճէրէլերի աչարգլարընտա եանկը էվվէլ պաճասընը սարար վէ պիր պէօյիւք հարիգ հիյեէթի քէսպ իթտի։ Իչին պու մերքէզէ վասը օլտուղունու կէօրտիւյիւմիզտէ, թէտապիրի թէհատէ էլէ ալտրագ, պիր զապիթէ եօգարը չըղըգ գաբու վէ բէնճէրէլերի գաբաթմասընը վէ գաբամատըղլարը հալտէ մէսուլիյէթ թահթընատա գալաճագլարընը իխթար վէ էմր իթտիք։

Զապիթ, էթպայէսինտէ պուլունան 10–12 ասքէր իլէ պու թէքլիֆիմիզի իճրա իթտիքտէն սօնրա ամէէշ քէնտիսինտէն հասընը օլան տիւման իչինտէ պօղուլմայա պաշլատը։ Էվ տախի օ գատար խարապ օրմատըղընտան քիչիւք պիր թամիր իլէ հալի ասլիսինի քէսպ իթտի, լաքին էօյլէ զանն իթտիրէր քի, թուլումպա վասէթասը իլէ եանկը սէօնտիւրիւլտիւ։

Բանկալթի եանկընընտան պիր այ սօնրա, օգոստոսուն օն սէօրտիւնճիւ ախշամընը ճատտէյի քէպիրտէ 219 նուամէրօլու Մատամ Ռուքսըն էվինին էն ալթ ղատընտան ամէէշ զուհուր իտէր։ Էվ սահիպի քէօյտէ օլտուղունտան, եավաշ եավաշ կէչիպ տէօնէնին տիզգաթընը ճէլպ իտէճէք դատար իլէրի վարըր։ պիղիմ եէթիշմիյիմիզ վաղըթ ալէվ օլմայուպ, եալընը պիր գաթը տիման սօղաղն իւսթիւնէ պագան թէք բէնճէրէտէն վէ սօղագ գաբուսունուն արալըգլարընտան չըղմագտա իտի։ իւսթ գաթը կէօրիւնիւշէ նէզարէն, ամէէշ զուհուր իթմիյի օտա իլէ իչթիրաքի օրմատըղընտան սալիմէն տուրմագտա իտի։ Սէյիրճիլէրտէն պիրիսի ճատը գըրար, տիման չիտտէթլէ տիշարը հիւճումմ իտէր։ վէլ հասրլ թուլումպալար եէթիշիր վէ պիղիմ պաղրըշմամըզա վէ թէհահամիզէ նիսպէթէն տէմիր գաբուլարը պաղթալար իլէ գըրըպ իշերի կիրէրլեր։ անիտէ ալէվ բէնճիրէտէն տըշարը ֆըրլանը, թավան տա եանմայա պաշար։ վէլ հասրլ իքի սաաթ զարֆընտա քիւլ քէսիպիր, լաքին օ կիճէ ըիւզկեար շիտտէթլի օրմատըղընտան վէ գուրպինտէ պուլունան քեարկիրլեր էյուճէ գաբալը օլտուղունան, եանկը էթրաֆա սիրայէթ իթմէզ։

Պունտան մատտա, նասըլ քի պիղիմէ պէրապէր չօղլարը կէօրմիւշ տիւր, Պէյօղլունուն պիսիւք եանկընընտա թարլա պաշընտա պուլունան պաղը էվվէրին սահիպլէրի քէօյտէ օլտուղու մինասիպէթլէ գաբալը գալմըշ օլտուղունտան, էթրաֆընը խարապ իսէն ֆէլաքէթտէն ազատ օլմուշ իտիլեր։ աճայիպի շուրասը տըր քի, եանկընտա բէնճէրէ վէ գաբուլարը մէստուտ օլան եարը եանմըշ էվվէրին պաղը օտալարընա ասլա պիր զիյան օրմամըշ ըար։

Պիղ՝ պիրի ախշամ վէ տիկէրի քեարկիր իքի էվի էմնալ վէրտիք, էվվէլիսի թահթա պինա օլտուղու վէ պիղիմ թէտապիրիմիզէ միւսայիա օրմասընը հալտէ՝ թէքլիֆիմիզի գապուլ իմտիքլէրի իչիւն քէնտի էվլէրինի վէ թէքմիլ պիր մահալէյի գուրթարմըշ օլտուլար, պիլաքս տիկէրի հէր նէ գատար քեարկիր, տայանըգլը վէ պու ուսուլիմիզէ տահա էյի եարայաճաղը հալտէ ալէվէրէ գուրպան կէթմիշ տիր, չիւպհէսիզ էֆքեարը-մըզա սիւրիւք իթմէտիքլէրի իչիւն։

Վագատ պու թէտպիրիմիզին իճրասը իչիւն ինքեար դապուլ իթմէզ տէրէճէտէ կիւճիւք վար տըր, լաքին հիւքիւմէթ մարիֆէթի վէ եարտըմ իլէ միւպաշրէթ օլունսա մագսէտիմիզէ վասըլ օլուրուզ զանն իտէրիմ։ վէ պու խուսուսա տայիր պաղը մալիւմաթը միւզթաղայիի վէրտիքտէն սօնրա խաթմի քէլամ իտէրիզ։

Էվվէլա ամէէշ զուհուր իթմիշ օլան էվին սահիպինէ վէ քիրաճըլարընա նասիհաթ իտէրիզ քի, պէյլէ պիր գաղա վուգուինտէ բէնճիրէ վէ գաբուլարը էյիճէ գաբասընար պու թարզ իլէ ամէէշ քէնտի տիմանընտան պօղուլուպ գալը։

Ամէէշ չըգան էվին էթրաֆընտա պուլունան ասհապը ագար վէ միւսթէճիր զըրըմ վէ եանմըշ թահթա բարչալարընտան սագընմալարը իչիւն տահա զիյատէ պու ուսուլիմիզէ սիւլիք իթմէլիտիրլեր։

Եիճէ պէքճիլերի տայիմա տօլաշըպ պիր բէնճիրէտէն տիման եախօտ օճապտան ալէվ չըգտըղընը կէօրտիւքլերինտէ էվտէ պուլունանլարը ույանտըրմալը վէ ճիվարտաքի մէրքէղէ իչի անիտէ խապէր վերմէլի։

Էկէր եանկը էվ սահիպինին եախօտ քիրաճընը չօլրաղըղընտան եախօտ պէքճինին կէճիքմէսինտէն ալէվլէնմիշ վէ քէսպի չիտտէթ իթմիշ իսէ, մերքէզին զապիթլերինէ թախսիս օլունան սաճ վէ կէնէշ լէվհալար (plaque) իլէ պիսիւք տէլիքլերի գաբամալը։

Պու՞ գայիտէ էքսէրիա, սէրայ, գըշլա, վէ խասթախանէ կիպի էպնիյէյի մուազզամայա այիտ վէ միւսայիտ օլտուղունտան, հէր նէ գատար աշխատ պինալեր իչիւն սուուպէթլի իսէ, հիչ տէ ֆայիտէսիզ տիր տէյէմէյիզ։ զիրա վերտիյիմիզ եմնաղլեր պունու ճէրհ վէ ուսուլիմիզին թէեսիրինի խայլիճէ իսպաթ իթմիշ տիր։

Նասըլքի սէյլէտիք, թէքրար թէքրրիւր իտէրիզ վագատ պու ուսուլ իլէ կիտիլսէ արթըգ եանկը օլմազ տէյէմէյիզ, լաքին հարիգ ատէտի օլտուգճա նօգսան պուլուր, ահալի եանկը բէրուշանիյէթինտէն վէ էմնիյէթ գումբանեալարընա վերտիյի ադչէտէն գուրթուլուր։

Ասարը իլմիյէ իւղերինէ միւէսսէս օլան պու ուսուլիմիզի հիւքիւմէթի Սէնիյէնին նազարը տէտգըգա ալմասընը ըէճա վէ մէմալիքիմիզի էքսէր տէֆա խարապ վէ ահալիյի բէրուշան իտէն եանկընարը էօնիւնիւ ալմագ իչիւն պու եօլտա եէնի պիր թէտպիր վազ իթմէսինի նիյազ իտէրիզ։ ։ ։

ՄԻԹԷՆԷՎԻՃԷ

Լէվանթ Հէրալտ զրպէթասը, Ինգարէտէ մուզիմ մուխպիրինտէն ալաֆրանկա Նոյեմբեր 2 եանի բուսի հոկտեմբեր 21 վէ կէչէն բաղար իրթէսի կիւնիւ թարիխկէ ախիտէքի պիր զըլմա թէլէկրաֆնամէյի ախշ իլմիշ տիր։

Պիր անթիհատունիսթ գօմիթէսի պուրայա վասըլ օլուպ, հիւքիւմէթի մահալլիյէնին մուավէնէթլէրէ զախօ-լիք քիլիսալարընա միլթէսարրըզի օլ-մուշ տուր։ Վէ պու պապտէ մուխա-լիֆէթի ադիմէ վուգու պուլուպ, ա-սաքիրի զապթիյէյի Շահանէտէն վէ հասունիսթէր թարաֆընտան պազը-լար եարալանմըշ տըր։ Իշպու մուա-բաղայա սէպէպ օլանլարտան պաշը-ճալար տէրտէսթ վէ թէվզըզի օլուն-մուշլար տըր։ Եէնի մուարազալար վուգու պուլճաղը մէմուլ տուր։

— Լոնտրա թէրսանէսինէ սըբա-ըզ պույրուլմուշ օլան Մէսուտիյէ նամ զըրեալը գօրվէթի հիւմայունուն ամէլիյաթը ինշասիյէսի գարինի հիւս-նիւ խիթամ օլարագ, կէչէն բէրշէմ պէ կիւնիւ պահրէ թէնղիլ իտիլմիշ օլտուղու խապէր այընմըշ օլտուղու-նա պինաէն, իլք պահարա տօղրու սէֆինէյի մէզքիւրէ Տէրսաատէթ վասլ օլարագ, տոնանմայի Հիւմայու-նէ իլհագ օլաճաղը մուզարրէր տիր։

Սէֆինէյի մէզքիւրէ 5349 թանէ-լաթօլուգ օլուպ, 1200 պարկիր գուվ-վէթինտէ օլտուղու հալտէ 400 տէն 600 լիպրալըգ արասընտա ան տէօրթ գըլմա Արմըսթրանկ թօբլարը հավի տիր։

Իշպու սէֆինէնին գըթաճա օլան ճէսամէթինէ կէլինճէ, ուղունլուղու 349, վէ էնլիլիյի 9 դատէմտէն ի-պարէթ օլուպ, սու քէսիմինին աշ-ղըսը տախի 26 դատէմ տիր։

— Շուրայի տէվլէթ ռիյասէթ մու-ավինլիյինին լաղվ օլունտուղու մէրվի տիր։

— Գայսէրիյէ սանճաղը միւթէ-սարրըֆլըղը, իւսկիւպ միւթէսարրը-ֆը սապգագ սատատէթլու Նիմուր բա-շայա թէֆվիզ պույրուլմուշ տուր։

— Պիր դաշ կիւնտէն պէրու Տէր-սատէթտէ պուլունան տիւգ ա'Օլ-տէմպուկ հազրէթլէրի, մէվճուտու մայեէթիյլէ պու կիւն Պուրսայա ա-զիմէթ իտիյօր։

— Բօսթանխանէյի ամիրէ միւֆէթ-թիշ մուավինի Մուրատ էֆէնտինին մէմուրիյէթինտէն ինֆիսալ իտերէք, եէրինէ տիկէր պիր զաթըն թայինին պույրուլտուղու եազըրմըշ իսէ տէ, թահգիգաթը ախէրիյէյէ նազարէն, միւմայիլէյհ Մուրատ էֆէնտինին հալէա մէմուրիյէթինէ տեվամ իթ-մէքտէ պուլունտուղու անլաշըլմըշ տըր։

— Վէրկի մատատէսինտէն տօլայը Թարապլուսու Ղարպ էհալիսինտէն պիր դաշ մէպուսուն Տէրսաատէթ կէլմէքտէ պուլունտուղուրը եազըլ-մըշ ըտը։ Գուրիէ տ'Օրեան զազէթա-սը մէպուսանը մէրգումունուն Տէր-սաատէթ մուվասալէթինի պէյան իթտիքտէն սոնրա, կիւյա զապթիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի մարիֆէթիյլէ մէրգումարը ճիւմիէսինին պիրտէն վաքօրտան ալընըպ, պապը վալէյի զապթիյէյէ կէօթիւրիւմիշ օլտու-ղունու տախի տէրմէյան իթմէքտէ իսէ տէ, մէրգումարը Պապը զապ-թիյէտէ պիր իշլերի օլմատըղընտան Գուրիյէ տ'Օրեանը ռիվայէթի սահիհ կէօրիւնէմէզ։

— Գուրիյէ տ'Օրեան զազէթասը-նը ռիվայէթինէ կէօրե, թէպայի Իրանիյէնին թէմեիլի թէպայիէթի ի-չիւն տէվլէթէյն մուրախխասարընտան միւրէքքէպ օլարագ թէչքիլ օ-լունան գօմիսիօն ազասը, միւզաքքէ-րէ վէ միւպահասա իսիլմէսի լազըմ կէլէճէք էսաս հագգընտա իթթիֆագ իտէմէտիքլէրինտէն, իսթիֆսարը քէյ-ֆիյէթ իչիւն ազայի միւմայիլէյհիմ-տէն Իրան մուրախխասարը սէֆա-ըէթխանէյէ, վէ տէվլէթի Ալիյէ մուրախխասարը տախի Պապը Ալիյէ միւրաճաաթ իտէճէքլէր իմիշ։

— Ղալաթա թիւճճարընտան պիր թաճիրին թահսիլտարը պիր եէրտէն իքի եիւզ լիրա թահսիլ իտիլ, սա-հիպլինէ թէպլիմ իթմէքսիզին սա-վուշմուշ իսէ տէ, կէչէն կիւն էճնէպի թօբրաղընա ֆիրար իթմէք իւզրէ պիր վաքօրա բաքիպ օլտուղու սը-բատա, մէրգումարթեվզըֆ օլունուպ, իքի եիւզ լիրա քեամիլէն իսթիւնտէ պուլունմուշ օլմաղլէ, սահիպինէ թէսլիմ օլունմուշ տուր։

— Ղալաթատա Ռում քիլիսասընտա քեային Ռում միթրանըն օտասը-նա կէչէն բաղար կիւնիւ իսրրսըզ կիրիպ, ալթմըշ ատէա օսմանլը լիրա-սը սըրգաթ իթմիշ տիր։

— Իրան վէ տէվլէթի Ալիյէ հու-ատատունու թայինին իչիւն Տէրսաա-տէթտէ թէչքիլի մուգարրեր պու-լունան գօմիսիօն եազընտա թէչքիլ օլունանճագ տըր։

— Գըրգ միլեօնլուգ իսթիգրազ-տան հէնուզ թէտավիւլէ չըգարըլմա-յան օն եէտի միլեօն եիւզ պին լի-բալըգ էսհամին եազընտա թէտաա-վիւլէ չըգարըլմասը իչիւն, հիւքիւ-մէթի Սէնիյէ իլէ պազը պանքէրլէր միյանընտա միւզաքքէրէ ճէրեան իթմէքտէ օլտուղու մէրվի տիր։

— Ամինա սէֆարէթի սէնիյէսի էսպագ Բօմա սէֆիրի ութուֆէթլու Ֆօթիատիս պէյ հազրէթլէրինէ թէվ-ճիհ պույրուլտուղու իշիտիլմիշ տիր։

— Կէչէնէրտէ մալը միրիտէն օն տէօրթ պին լիրա իսթիլասը թէպէյ-եիւն իթտիյինի եազարըզմըզ Այտըն սանտրգ էմինինին պու քէրրէ եէտի սէնէ քիւրէյէ վաղ իտիլմէսինէ վէ մէրգումունուն էմլագը ֆիրուխթ օլու-նարագ, մէպուրիդի մէզքիւրէնին իս-թիրատատ վէ թանգիմ օլունմասընա հիւքիւմէթ թարաֆընտան զարար վերիլմիշ տիր։

— Ճումատա կիւնիւ, զաթը հազ-րէթի Սատրազամի սէլամլըգ ըսմի ալայընտան սոնրա, Եըլըզ քէօշկիս նամ զասրը հիւմայունա ազիմէթլէ, իֆթարը օրատա պույրուլմուշ, վէ ի-քի պուչուգ սատթ զատար տախի հուզուրու հազրէթի Շահանէտէ պու-լունմուշ տուր։

— Ճումատա իրթէսի կիւնիւ սէր-գուրէնայի հազրէթի Շէհրիյարի ու-թուֆէթլու պէյ էֆէնտի հազրէթլէ-րի, Բաշա լիմանընտա քեային սահիլ-խանէյի ալիյի հազրէթի վէքեալէթ-բէնահիյէ կիտերէք, պազը էվամիրի մուհիմմէյի Շահանէյի, Սատրազամ հազրէթլէրինէ թէպլիղ վէ իֆատէ պույուրմուշլար տըր։

— Ամինա նամ էրմէնիճէ թապու նէշր օլունան զազէթա, միլլէթին ա-լէյհինտէ պիր չօգ տէֆա հագարէ-թամիզ լիսան զուլանտըղը իչիւն, բաղար իրթէսի կիւնիւ հիւքիւմէթի Սէնիյէ թարաֆընտան քիւլլիյէն լաղվ օլմուշ տուր։

— Թատրոն նամ էյլէնճէ զազէ-թասը տախի, մամպուսթ իտարէյի պէհիյէսի ճանիպի ալիսինտէն, եէվ-մի մէզքիւրտէն իթիպարէն իքի այ միւատէթլէ թաթիլ գըլընմըշ տըր։

— Ամի իլ էսամի զէվաթա, զա-թը հազրէթի Բատիշահիտէն նիշանը գիյշանլար իթա պույրուլմուշ տուր։

Իչիւնճիւ Օսմանի

Գուրէնայի հազրէթի Բատիշա-հիտէն սատատէթլու Ֆագրի պէյ է-ֆէնտի,

Մէսահիպի ռանի սատատէթլու Հաշըմ աղա,

Գուրէնատէն սատատէթլու Իպ-րահիմ պէյ էֆէնտի,

Սէր քիլերլի հազրէթի շէհրիյա-րի իղզէթլու Սայիտ պէյ էֆէնտի,

Սէր եավաշի իղզէթլու Մուսթա-ֆա էֆէնտի,

Մապէյնի հիւմայուն միւտիրի եվվելի իղզէթլու Ահմէտ աղա,

Իչիւնճիւ մէհտի

Գուրէնայի հազրէթի Շէհրիյարի-տէն իղզէթլու Թահիր պէյ էֆէնտի վէ իղզէթլու Հազդը պէյ էֆէնտի։

Իչիւնճիւ մէսահիպ իղզէթլու Լէմաս աղա,

Մապէյնի հիւմայուն միւտիրի սանիսի իղզէթլու Օսման աղա,

Սէր ըզբիդարը իղզէթլու Մուս-թաֆա աղա,

Մամպուրը ամիրէ միւտիրի իզ-զէթլու Էմին աղա,

Գահվէճի պաշը իղզէթլու Հասան էֆէնտի,

Էսքինյէ միւտիրի իղզէթլու Բայիֆ էֆէնտի,

ՀԵՐՔՈՒՄՆ

ԲԱՆԱԴՐԱՆԱՑ

(1285 Նուամբրեան պագիյէ)

Սակայն ընթերցող եկ և նայէ, որ նոյն Բրօքականան 'ի շնորհս բաղմաժամանակեայ արբանեկու-թեանց Գ. Հասունի բացարձակապէս մերժեց ազգայնոց ոմանց ամ խնդիրն ալ, որ յայլմէ կողմանէ իր քմնց քաղցր և ախորժելի, և վախճանին յարմար էր։ Գ. Հասունի սիրոյն համար լեղի և դառն երեւցաւ, այն ամենայն իրաք փափաքելի և ցանկալի ձեռնարկն ալ, մանաւանդ որ նոյն աղերսագրոյն մէջ ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՑ (1) խօսքը և նախնական սովորու-

(1) Այս առժամանակեայ բառին տրուելուն որով բոլոր այն աղերսագրոյն իմաստից խանգարուելուն իսկական պատճառ երկու խորախորհուրդ եւ ագգասէր անձինք եղան, որոնք գաղտնի իմանալով այնպիսի թղթոյ մը ստորագրուիլը, եւ չկրնալով զայն խափանել, այսպիսի յաւելուածի մը տրուիլը թելադրեցին եւ յաջողեցան։

թեանց տիրողջ պահպանութեան դժպհի պայմանը դրուած էր, որ եթէ յայտնապէս յիշուած չըլլար, անշուշտ առաջարկեալ խնդիրը՝ ընդունելի, և առաջարկողք՝ ամենաուղղափառ և ամենաջերմեռանդ պիտի համարուէին, և մի և նոյն ժողովուրդը՝ որ այս օրս, այս է յիշեալ աղերսագրոյն թուականէն դրեթէ մէկ երկու ամիս եաքը, հերետիկոսամիտ և հերձուածողի մը պէս բամբասուեցաւ և հալածուեցաւ, միայն Լատինանալու հակամետութեամբը սուրբ, ընդունելի և արդար պիտի ըլլար և քարոզուէր։

Բաց ասոր, Բրօքականան՝ յիշեալ խնդիրը մերժելու ատեն ուրիշ նկատմունք մ'ալ ունէր, այս է առաջի աշխարհի բամբասելի ըլլալու երկիւղը, եթէ այնպիսի առաջարկութեան մը ներողամիտ ըլլար, ան ալ այնպիսի ատեն մը, ուր անչափ ծանր հարկ, և երեւելի օգուտ մ'ալ չէր երեւար, վասն զի արդէն նոյն Բրօքականան Ազգային Եկեղեցւոյ կենսական հոգին, կամ թէ ասանկ ըսենք. բուն պաղոյն միջուկը և իրեն ուղեւ ծուծը՝ միջնորդութեամբ իրեն ձեռքը յարմար գործիք եղող Գ. Հասունին, քաղեր առեր էր, թողով միայն Գ. Հասունին անձին վրայ սոսկ չոր կեղեւ մը և լոկ արտաքին զգեստ մը, ան ալ չէ թէ անոր անմուութեան վիրաբանք և սին պատիւ մը ընելու համար, այլ այն խարդախութեամբ ոսկեզօծեալ կերպարանայ և Արեւելեան Պատրիարգութեան հարեւանցի շքովը իբր յարմարագոյն պատրուակաւ մը աւելի չտրաշար կերպով զազգը ընկճելու և խպտամահացնելու դիտմամբ։ Ահա ասով մեր խեղճ ազգը իր մերձ 'ի մահ հասած հինաւուրց, բայց պատուական ծերութեան հասակին մէջ ճըշտիւ կը կրէր նոյն այն դժբազդութիւնը՝ զոր կրած էր երբեմն ծերունի նահապետն Յակոբ, երբ անոր որդիքը՝ իրենց հարազատ եղբայրը զՅովսէփ գեղեցիկը առ նախանձու օտարաց ձեռքը մատնելէն եւ վաճառելէն յետոյ, կուգային խեղճ հօր մը ներկայացունել անմեղին ծաղկեայ պատմուճանը անմաքուր այծի մը արեամբը թաթխուած, որպէս զի անով տառապեալ հօր աղէկեզ մորմոքը և անմխիթար ցաւերը մեղմանան, այն ցաւերը՝ զոր գեղեցիկ և սիրելի որդւոյ մը կորստեամբը կը կրէր։

Ի վերայ այսր ամենայնի, ազգայնոց ոմանց կողմանէ զրկուած, բայց Բրօքականային կողմանէ բռնի Մ. Բլուխին ձեռքէն յափշտակուած, և ոչ իսկ Ս. Հայրապետին ներկայացընելու թող տրուած և արհամարհանօք մերժուած աս աղերսագիրը՝ ուրիշ այլ խել մը յիշատակարաններու նման, պիտի մնայ իբր արձան մը շընչենաւոր և անկեղծ, և վկայ անսուտ և անընդելի ողջամիտ զգացմանց Ազգիս, յամառութեան Բրօքականայի, և չարութեան Գ. Հասունի։

(Թ. 22)

Այս տեղ, բոլոր ողջամիտ և արդարախոհ ընթերցողք, պէտք է որ նկատեն, որ ինչ չափ արժէք և աղդեցութիւն կրնան ունենալ Բրօքականայի այն տարապարտ ողբ և դանդատանքը, որ ազգայնոց ոմանց այսպիսի աղերսագիրն անգամ խըստութեամբ և դառնութեամբ մերժելէ յետոյ (Թ. 23) կը համարձակի մէջ տեղ եկալ, և Մ. Բլուխի բերնով, և աւերեալ և անշգացեալ Երուսաղէմի յիշատակաւ, յանուն իր հրատարակուած բանադրանաց թղթոյն մէջ ողբալ տրպէս «Երուսաղէմ, Երուսաղէմ», որ կոտորելիր զմարգարէս, և քարկոծ առնելիր զառաքեալսն առ քեզ, քանիցս անգամ կամեցայ

Հաթպ անպարը միւտիրի իղձէթլու Գեամիլ էֆէնտի։

Շամանենը պաչը իղձէթլու Իպրահիմ աղա։

— Ճերիտէյի Հավատիստէ օգուտուղունա նազարէն։ Ազիզյէ գումբանեասընդն վասէթայի Թիճարէթ նամ վաբօրու. Սամսուն իսկէլէսինտէ մալ չըգարմագտա իքէն, օճաղընը զայէթ չէտիտ սուրէթտէ եադմըշ օլտուղունտան, նասլըսա աթէշ ալմըշ, ֆագաթ տերհալ թուլումպալարը մուավէնէթէ կէլինտէյինտէն աթէշ չօգլուգ զարար վերմէքսիզին պոստըրըմըշ տըր։

Ազիզյէ գումբանեասընդն շու կիտիշինէ պագարագ էօյլէ զանն իտիյօրուզ քի, մէզբիւր գումբանեանընդ ազ պիր միւտէթ զարֆընտա ճիմի գայդըպ, օրթատա եալընըզ իսմի գալաճագ տըր։

Աճայիպ պիր վագտա։

Ամիտէքի, Ամանեա զաղէթալարընդն պիրինտէ օգունմուշ տուր։

Պավիէրա չէհիրլէրինտէն պիրինտէ զայէթ սօֆու պիր գաթօլիք բաբաղը պուլունուպ, պու բաբաղ կէչէնտէ քիչիսատա միմպէրէ չըգարագ էսկի Գաթօլիքլէր ալէյհինտէ պիր իմագըմտէ հշէթամիզ վագտալարնագ ու պէյան իթտիքտէն սօնրա, նիհայէթ "էսկի գաթօլիքլէր, պաղըրմըշ տըր, օլ տերէճէ ալչագ վէ մէքրուհ ատէմլէր վէ եա բաբաղլար տըր քի, քեաֆիֆէթէն ճէհէնէմէ կիտէճէք տիրլեր։ Վէ էկէր պու պապտե եալան սէյլէյօրսամ, չէյթան պէնի չարբըրն"։ Մէրդումբ բաբաղ, պու լաֆզլարը պղընատան չըգարարընընա, օլ գատար հէլէճան իչինտէ իտի քի, նասլըսա էլինտէքի պիր քիթապ միմպէրատէն աչարը տուշմուշ տուր։

Պու ալա միմպէրին եադընընտա օթուրմուշ օլան պիր Ամերիգալը, մայթինտէ պուլունան պիր արագ խըզմէթճիսինէ իշ պու քիթապը եէրտէն ալարագ վայիզ վերմէսինի էմր իտէր։ Խըզմէթճի իսէ մէզբիւր քիթապը թէսլիմ իթմէք իւզրէ եավաշ եավաշ միմպէրին նէրտիվէնին պիր դաչ այագընը չըգմըշ իքէն, բարաղ հալէա "էկէր սէյլէտիքլէրիմտէ պիր եալան վար իսէ, չէյթան պէնի չարբըրն" կիպի սէօզլէր սէյլէմէքտէ օլտուղունտան, պիրտէն պիրէ այագ սէսի ալըպ, վէ պաչընը արդասընա չէվիրմէսիյլէ արագ խըզմէթճիյի կէօրտիւյիւնտէ, հագըդէթճէն չէյթան քէնտինի չարբմայա կէլիյօր զանը իլէ։ "Խայըր, խայըր, Էսկի Գաթօլիքլէր իչինտէ էյի ատէմլէրտէ պուլունագիլիր" պաղըրըր տէհշէթլէ, վէ պունուն իւզէրինէ օլ սիյահ մախլուգուն զայպ ու նագէտիտ օրմուշ օլտուղընը թահդըզ իչիւն պիր իքինճիտէֆա արգասընա տէօնէրէք։ Վէ արագ խըզմէթճինին զիյատտէ քէնտինէ եադլաշմագտա պուլունտուղունու կէօրիւնճէ, տէհշէթինտէն թէր իլէ միւլէմնա օլուպ վէ զաթի իւմիտ իլէ "Խայըր, խայըր Էսկի Գաթօլիքլէր իչինտէ բէք չօգ էյիլեր վար" պաղըրըր։

Վէ պու գատար պիր իֆատաթլա ատթըգ չէյթանընը զայպ օլտուղունա թէկէմին օլարագ, թէքբարէն պաչընը արտընա չէվիրիր, վէ արագ ուշաղը թա եանը պաչընտա կէօրիւնճէ, ֆիլվագը քէնտինի ըէկէզէբուղուն բէնչէլէրինտէ գըյաս իլէ, եաբը ա՛բրապա վէ եարընտա էհալիյէ տօղրու տէօնէրէք "էկէր Էսկի Գաթօլիքլէր պիզտէն էյի տէյիլ իսէլեր, չէյթան պէնի չարբըրն" պաղըրըր, վէ պատէհու եէրէ տուչերէք պայըրը, վէ խայի միւտէթ սօնրա կիւճ իլէ ատըլապիլիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

Վիէննա 2 հոկտ.

Պօրսատա մուամէլաթ մէթանէթ իւզրէ տիր։

Սէթինտտա Ամէրիքա սէֆիրի Մ. ատ Բօթէնպուր Սթօգօլմ սէֆարէթինէ թայէին օլունմուշ տուր։

Տիրլօմաթ մէմուրկէթլէրինճէ պաղը լիէպէտտիլաթ վուգու պուլաճաղը մէմուլ տուր։

1860 սէնէսի իսթիդրաղընընը քէչինտէ օլունան դուրասընտա 4903 թէրթիպլինէն 16 նումէրօսու պիրինճի, վէ 19.667 թէրթիպլինէն 10 նումէրօսու իքինճի իքրամիյէյի զաղանմըշ տըր։

Գալէ 2 Նոյեմբեր

Գալէ էյալէթինտէ Մ. Ցէլիս Անկըրան, միլլէթ մէճլիսինէ մէպուսինթիիսապ օլունմուշ տուր։ Մէգբիւր էյալէթտէ ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարը օլան Մ. Պրատ աղա ինթիխապ օլունմագ իչիւն իւմիտ իթտիյի մագսէտինէ նայիլ օլամամըշ տըր։

Պերլին 2 Նոյ.

Ինթիյաթ ասքէրինէ տայիր օլան Նիզամնամէ բարլամէնթօտա թասատիգ օլունտու։

Նիւ Եօրգ 1 Նոյ.

Բրէնս տը Պիզմարդ թարաֆընան արտնըրմագտա օլան գօնթ տ'Ամնիմին քեաթիպի, պու տէֆա թահարրի սլունան էվրագը համիլէն Նիւ Եօրգտան Պերլինէ ավտէթ իթմէք իւզրէ հաղըրլանմագտա պուլունմուշ տուր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Լօնտրա 3 Նոյեմբեր.

Էսհամը ում. աչըլը	45 13/16
" " գաբանը	45 3/4
65 իսթիդրաղը	72
69 "	54 3/4
72 "	84 3/4
73 "	53
Իթալեա ֆօնտօսու	67 3/16
Ինկիլիզ ֆօնտօսու	93 1/4

Մըսըր իսթիդրաղը

Բարիզ 3 Նոյեմբեր.

Էսհամը ում. աչըլը	45-85
" " գաբանը	45-75
Իսթիդրաղ 1865	357-50
" 1869	277-05
" 1873	266-
Շըմէնտրֆէր ըումէլի	133-25
Իթալեա ֆօնտօսու	67-47
Բանկի 3 %	62-30
" 5 %	98-80

Լօնտրա իւսթիւնէ գամիօ

ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՄԸ 21/3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Էսհամը ում. գաբանը	50-27
4 Նոյեմ. սապահ աչըլը	50-11
Էնեիւքսէք	50-13
Էնաչաղը	50-10
Իսթիդրաղ 1863	347
" 1865	357
" 1869	275
" 1872	84
" 1873	262-00
Բրէսի ժէնէրալ լիրա	12-15
Սօսիէթէ ժէնէրալ ազսիօն "	7-28
Սօսիէթէ Օթօման գուբ. քէ. "	5- 8
Սթամպօլ պանդ. ազս. Լ. Օս.	6-
Շէմէնտրֆէր հիս. էսկի ֆր.	129-1/2
Թրամվայ հիս.	465
Բրէսի Հէլէնիկ սզօնթօ ֆր.	
Լօրիում մատէնի ազսիօնլարը	
Գուբօն սզօնթօսու %	ղ. 5
Ագճէ ֆայիզի % զուրուշ	11-20
Բէբօր փարա	8
Հէվալէսիդ	8

ՖՐԱՆՍԸԶ ԹԷԱԹՐՕՍՈՒ

1874 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23

ԶԱՐՇԱՄՊԱ ԿԻՐԱԿՈՒ ՍԱԱԹ 3 ՏԷ

Պէ յօղլունտա ճատտէյի քէպիրտէ քեայէն Ֆրանսըզ թէաթրօսունտա կէչէն հաֆթա սուրէթի ֆէվդէլատէ վէ քէմալի մուվաֆֆագիյէթլէ իճրա օլունուպ պիլճիւմլէ հաղըրլունուն մուճիպի խօշնուտիյէթ վէ մէմնունիյէթի օլուպ, քեաֆֆէյի զաղէթալարտա տախի մէտհ ու սէնա օլունան

ԱՐԻՖԻՆ ՀԻՅԼԷՍԻ

նամ Օբէրա ֆյունու, իքինճի տէֆա օլարագ, ֆագաթ չօգլարընը արզուլէրինէ մուվաֆֆագէն մէզբիւր թէաթրօտա Զուխաճեան Տիգրան էֆէնտի իլէ Մ. Ալպօրէթթօնուն մարիֆէթի իլէ իճրա օլունաճաղընտան, ումումի թէաթրօբէրվեր վէ միլլէթբէրվեր էհալիսիզին թէչրիֆէ բաղպէթ պուլյուրարագ, պէյլէ պիր կիւզէլ ֆագաթ աղընը թէչէպպիւսիւն միւթէմատիէն տէվամը իչիւն էլտէն կէլէն զայրէթի վէ թէչվիգաթտա ասլա գուսուր իթմէյէճէյի արզու վէ մէմուլ օլունուր։

ժողովել զմանկունս քո, զոր օրինակ ժողովէ հաւ զճագս իւր ընդ թեւովք և ոչ կամեցարուք, ահա թողեալ լիցի ձեզ տունդ ձեր աւերակ ելն։" Ինչ անյարմար օրինակ կոտորման մարգարէից, ինչ խիզճ, ինչ երես, և ինչ երեսի ջուր այսպիսի վճիռ մը գրելու, ևս առաւել արտասանելու և զայն հրատարակելու համար։

Բայց մենք նայինք նախ, որ մայրաբար աս իր ենթադրեալ զաւակաց խեղճութիւնը լացողը, կամ անանկ ձեւացնողը, արդարև ճշմարիտ մայրութեան յատկութիւնն և կերպարանքն ունի՞ թէ ոչ, և եթէ ինչ ըրեր է 'ի սէր և յօգուտ այն կարծեցեալ որդւոցը։

Ա՛ս ձանձրալի ողբերգուն՝ ինքն իր անձին համար մայր ըլլալ կ'երազէ և մայրական իրաւունք կը պահանջէ ձաղերը ընդ թեւոք ժողվելու և պատպարելու, սակայն եկ նայէ, որ իրօք անանկ մայր մի է, որ երբէք ծնող չէ եղած զաւակաց, և հետեւաբար աղեաց դուլթ չէ կրցած և չ'պիտի ալ կրնայ ունենալ, ինչու որ սոյն իրեն ենթադրեալ որդիքն, այն ենթադրեալ մօրէն ժամանակու չատ առաջ ծնած են։ Մ. Բլուիմ և իր նման անհմուտ անձինք, պէտք էր որ դիտնային, ինչպէս որ հիմակ անդամ դիտնալու են, որ Հայոց 'ի Քրիստոս Յիսուս աւետարանաւ ծնունդը, իրենց կարծեցեալ մօրը գոյութենէն ալ շատ առաջ, և անմիջապէս քրիստոնէութեան սկզբան հետ սերտ կապակցեալ է, ինչպէս որ պատմական անուրանալի ստուգութիւնը զայս կը հաստատէ, անանկ որ թէպէտև օրինաց և հաւատոց մէջ բիւրաւոր դաստիարակներ ալ ունեցած ըլլան և ունենան, սակայն երբէք չեն կրնար մոռնալ կամ վայրկեան մը անգամ մտքերնէն և սրտերնէն հանել, որ իրենց 'ի Քրիստոս Յիսուս աշակերտելը Հռովմայեցւոց քրիստոնեայ ըլլալէն ալ առաջ է, և իրենք են հարազատ սերունդք և հետեւողք սրբոց առաքելոցն Թադէոսի և Բարթողիմէայ՝ առաջնորդաց և առաջին լուսաւորչայն Հայաստանի, ինչպէս նաև հաւատարիմ աւանդապահք այն սովորութեանց իրաւանց և ժառանգական օրինաց, որ անոնցմէ առեր են հաւատոց ողջմտութեան հետ մինանգամայն։ Ուստի ինչպէս որ Հայ մը չ'կրնար իր հաւատքը, գոյութիւնը, աղգն և պատմութիւնն ուրանալ, սանկ ալ չ'կրնար ճշմարտապէս մայր ճանչնալ զայն, որ երբէք մայրենի խնամոց քաղցրիկ ճաշակը, և փարելի հովանաւորութիւնը իրեն վայելել չէ տուած, որ՝ յամենայնի և միշտ տիրապետական իշխանասիրութեամբ միայն կոյր զկուրայն հնազանդութիւն, և սարակաբար ծառայութիւն պահանջել գիտցած է, առանց մայրական գութի և սէր ունենալու, առանց իր որդւոց իրաւանց պատուոյն, օրինաւոր դաստիարակութեան և նոյն իսկ բարոյական կենաց ակնածելու, և որ միշտ օտարախորթ ատելութեամբ իբրև մօրու, անգադար արհամարհել, զրկել, յանդիմանել, երկպառակել, և ցիրուցան ընել ուզած է իր որդիքը, իր հաւատակիցները 'ի հանապազորդ պաշտման հաւատոց, և անոր պատուական։ Մ. Բլուիմին, որ մայրական քաղցը այո՞, բայց իրեն նկատմամբ չինծու և խաբուսիկ կերպարանաւ զանգատ կ'ընէ, ձագուց իր թեւոց ներքև չ'գալ ժողվուելնուն համար, իրաւունք չունի՞նք արդեօք հարցընելու, և համարձակ զուրցելու, որ ան մայր եմ ըսողը՝ ինչու չուզեց իր թեւոց ներքև ժողվել այն ձագերը՝ որ ուզղակի իր թեւոց ներքև պատրաստարուիլ կուզէին դեռ հինգ վեց ամիս առաջ, ինչու խստութեամբ զանոնք նախ ինքն մերժեց, առանց ապանցմէ թօթափեալ ըլլալու, ինչու մանաւանդ դիշատիչ բազէի մը անգութ և կեղեքիչ ճանկերէն, ըսել կուզեմք Հասունեան անտանելի բռնակալութեան խստութենէն փրկել չուզեց, և հիմակ եկեր անյարմար խօսքերով, և իրաց ճշմարտութեան անհամաձայն բացատրութեամբք և սուրբ գրոց վկայութիւնները քաշելով քաշկռտելով զուր և տարապարտ տեղը կուլայ և կ'ողբայ, մանաւանդ թէ լալ և ողբալ կը ձեւացունէ։ Ոչ արդեօք իրաց աս վիճակին մէջ անոր անկեղծութեան, և օրտին ուղղութեան վրայ կրնայ վստահիլ, և անոր ողբոց ճշմարիտ կարեկցութենէ յառաջ եկած ըլլալուն հաւատալ։

(Տեվամ)

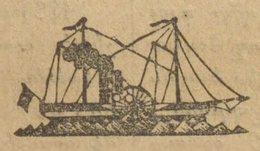

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷ

ԻՇՊՈՒ 1874 ՍԷՆԷՄԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 22 ՍԱԼԸ ԿԻԻՆՏԷՆ ԻԹԻՊԱՐԷՆ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11 Է ԳԱՏԱՐ

ՊՕՂԱՋ ԻՋԻՆԷ ԻՇԼԷՑԷՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԱԲԷԹԼԷՐԻ

(Փարոս կնանէրնդէն մասդա) Բուռնալ ճանիպնդէն արեւելեան երկրներն վերջերը հոսող գետերուն օրագրութիւնը։

Ս. Յ. Ն.°

1 45 Եէնիմահալլէտէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէր. Քիրէճպ. Թարապ. Եէնիք. Աթէն. Միրկ. Ր. Հիս. Պէպէք։ 33
2 15 Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Պօյաճը. Ր. Հիս. Պէպէք. Արնավ։ 19
3 — Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկէն. Ր. Հիսար. Պէպէք։ 17
3 30 Գավագլարան Մէզարպուրնու. Պէօյիւք. Թարապեա. Պէյդօզ. Աթէն. Պօյաճըք. Ր. Հիսար. Վանիք. Պէյլէրպէյի. Օրթաքէօյ։ 28
4 15 Եէնիմահալլէտէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկէօն Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։ 32
5 30 Եէնիմահալլէտէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Խթէն. Միրկ. Ր. Հիսար. Պէպ. Արնավ։ 33
6 15 Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Խթէն. Պօյաճըքէօյ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչէշմէ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։ 23
6 45 Եէնիմահալլէտէն. Պէօյիւք. Թարապեա. Պէյդօզ. Եէնիքէօյ. Միրկէօն. Գանլըճա. Ր. Հիսար. Գանտիլ. Արնավ. Պէյլէրպէյի. Օրթաք. Գուզկունն. Պէշիքթաշ. Իսկիւտար։ 3
8 45 Եէնիմահալլէտէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյդօզ. Եէնիքէօյ. Պօյաճըք. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչէշ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։ 19
10 — Մէզարպուր. Պէօյիւք. Թարապեա. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար. Արնավ. Օրթաք. Պէշիք։ 22

Արևելեան երկրներն երեքերեքներ հոսող գետերուն վերջերը հոսող։

2 — Արնավուտքէօյիւնդէն Գուրու. Օրթա. Պէշիք։ 6
2 30 Արնավ. Գուրու. Օրթա. Պէշիք. (իշպու նէօպէթ ճումա կիւնլէրի իճրա օլունմայաճադ) 29
3 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթաշ։ (ճումայարը սաաթ 2–45 տէ չըգաճադ) 2
3 30 Արնավ. Գուրուչէշ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։ 22
4 5 Արնավ. Գուրու. Օրթաք. Պէշիք։ 6
4 45 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Գապա։ 20
5 45 Արնավ. Գուրու. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Գապա։ 25
7 — Արնավ. Պէյլէր. Գուզկուն. Պէշիք. Գապաթաշ։ 4

Արևելեան ճանիպնդէն երեքերեքներ հոսող գետերուն վերջերը հոսող։

1 45 Պէյդօզ. Փաշա պաղչէ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլէրպէյի. Գուզկուն։ 23
2 — Վանի. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկուն. Գապաթաշ։ 3
2 15 Պէօյիւքտէրէտէն Պէյդօզ. Փաշապաղչէ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիքէօյ. Զէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկուն։ (ճումապարտան մասատա) 20
3 — Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Պէյդօզ. Փաշապաղ. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտիլի. Վանիքէօյ. Զէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուգ։ (ճումապարը սաաթ 2–45 տէ չըգաճադ) 25
5 30 Պէյդօզտան Փաշա. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանի. Զէնկէլ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուգ։ (պայրամին պիրինճի կիւնիւ սաաթ 4–30 տա) 21
8 45 Պէօյիւքտէրէտէն Պէյդօզ. Փաշապաղ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլեր. Գուզկուն. Իսկիւ. (ճումատա կիւնլէրի Զուպուղլույա տախի ուղրայաճադ) 33

(Փարոս կնանէրնդէն մասդա) Քեօբրիւրդէն Բուռնալ ճանիպնդէն երեքերեքներ հոսող գետերուն վերջերը հոսող։

3 — Գապաթաշ. Իսկիւ. Պէշիք. Գուզկուն. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Զէնկէլք. Արնավ. Գանտիլ. Ր. Հիսար. Գանլըճա. Միրկէօն. Եէնիք. Պէյդօզ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։ 3
3 30 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիս. Միրկէօն Եէնիք. Թարապեա. Պէօյիւք. Եէնիմահալլէ։ 33
5 — Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Պօյաճը. Եէնիքէօյ. Պէյդօզ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլէ։ 19
5 30 Գապաթաշ. Իսկիւ. Պէշիք. Գուզկուն. Օրթա. Պէյլէրպէյի. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Արնավուտքէօյ։ 4
6 30 Պէշիքթաշ. Օրթա. Արնավ. Գանտիլ. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ։ 2
8 — Պէշիք. Օրթա. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Միր. Եէնիքէօյ. Թարապեա. Պէօյիւք. Մէզարպուր։ 22
9 30 Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Պօյաճը. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպուր. Գավագլար։ 28
10 5 Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահալլէ։ 17
10 30 Գուրուչէշմէ. Արնա. Ր. Հիսար. Պօյաճը. Աթէն. Եէնիքէօյ. Թարա. Պէօյիւք. Մէզար. Եէնիմա։ 32
10 50 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկ. Խթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ։ 20
11 15 Պէպէք. Ր. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիքէօյ. Թարա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։ 19

Քեօբրիւրդէն Արնավուտ հոսող գետերուն վերջերը հոսող։

3 — Օրթաքէօյ. Զէնկէլքէօյ. Արնավուտքէօյ։ 6
9 15 Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշ. Արնավ. (անտէն տօղրու քէօբրիւյէ) 21
10 — Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրու. Արնավուտքէօյ. (անտէն տօղրու քէօբրիւյէ) 6
10 30 Պէշիքթաշ։ (անտէն տօղրու քէօբրիւյէ ճումապարտան մասատէ) 29
11 5 Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշ. Արնավ. (ճումաա սաաթ 11–15 տէ չըգաճադ) 2
11 20 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ։ (ճումատան մասատէ) 29
11 40 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրու. Արնավուտքէօյ։ 6
12 — Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնավուտքէօյ։ 3

Քեօբրիւրդէն Անդոլու ճանիպնդէ հոսող գետերուն վերջերը հոսող։

3 45 Իսկիւ. Գուզ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանի. Գանտ. Ա. Հիս. Գանլ. Փ. պաղ. Պէյդօզ. Պէօյիւք. Մէզար. (ճումապարը Զուպուղ. (տախի ուղրայաճադ) 23
4 45 Պէշիկ. Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Արնավ. 25
9 30 Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Ա. Հիս. Գանլը. Բ. պաղչէ. Պէյդօզ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ։ 25
10 15 Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Ա. Հիս. Գանլը. Բ. պաղչէ. Պէյդօզ. Քիրէճպուրնու. Պէօյիւք. (ճումաա կիւնլէրի սաաթ 10–30 տէ չըգաճադ) 33
10 45 Վանի. Գանտիլ. Ա. Հիս. Գանլը. Փաշապաղ. Պէյդօզ։ (ճումապարտան մասատէ) 23
11 5 Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանի. Գանտիլ. Ա. Հիս. Գանլը. Բ. պաղչ. Պէյդօզ։ 21
11 40 Գապ. Գուզ. Պէյլեր. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Ճումաա, բազար վէ եօրթու կիւնլէրտէն մատատա պիր վաքօր մուվագգաթէն ատաքալէրի սաաթ 1 պուչուգտա Եէնիմահալլէտէն գալգուպ Պէօյիւք. Թարապեա. Պէյդօզ. Բաշա պաղ. Միրկէօն. Ր. Հիսար վէ Ա. Հիսարինէ ուղրայրպ քէօբրիւյէ էնէճէք վէ սաաթ 8 պուչուգտա քէօբրիւտէն հարաքէթլէ դիրք օլունան իսկէլէլերէ ուղրայրպ Եէնիմահալլեյէ կիտէճէք։ 22

ԻԼԱՆԱԹ

Ծէրիտիյէ սօգաղընտա պէշ արշըն եիւղ վէ եիրմի արշըն տէրինլիյի վէ պիր տէ գույուսու պուլունան 100 արշըն մըզտարը պիր արտա սաթըլըգ օլաուղունան, միւշթէրի օլանըն մախպուտմըղա միւրաճաաթ իյլէմէսի իլան օլունուր։

Բօմա տաք իւլ ֆիւնուտունտա թանսիլ վէ իքմալը իլմը թըպպ իտէրէք, պու տէֆա Տէրսաատէթէ ավտէթ վէ միւվասլէթ իթմիշ օլան տօգթօր Վիլլէն Օրմանեան, թարիխի իլանտէն իթիպարէն հաֆթատա իքի տէֆա եանի բազար իրթէսի իլէ բէրչէմպէ կիւնլէրի սաաթ ալթրտան սէքիզ գատար Պէյօղլունտա Թագսիմ ճիվարընտա վաղը մըլէթիմիզին սուրբ Յովհան Ոսկէբերան քիլիսաընտա, պիր տայիրէյի մախսուսէտ, պիկա ֆէրք պիլճիւմէ մըլէլ վէ մէզահիպի միւխթէլիֆէն օլան խասթալէրին մէճճանէն թէտավիսինէ պագաճադ օլտուղունտան, վէ իգթիզայի հալտէ եինէ մէճճանէն լաղութաճըըզ տախի իտէճէյինտէն, պու պատատ իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընմըշ ատը։

1874 Հոկտեմբեր 11։

Պաղչէ գարուսունտա Բասիմ բաշա խանըն իւսթ գաթընտաքի 22 նիւմէրօլու օտատա թիւրքճէ վէ ֆրանսըզճա հէր նէվի թանսիրատի դալէմէ ալընը. վէ քիթապէթը Օսմանիյէի ավ վաղրթ զարֆընտա թանսիլէ արզուքէշ օլանլարը տախի խօշնուտ իտիլիր։

ԱՍԸԼ

ԳԱԶԱՄԻԱ

ԵԱՆԻ

1875

ՍԷՆԷԻ ԻՍԱՎԻԵԼ ՄԱԽՍՈՒՍ

ԻՍԹԻԽԱՐԱՃԱԹ

ԻԼԱՎԷ

ՆԻՑԷԹԻՆ ԳԸՍՄԷԹԻ

Սաթըլըր պիլ ճիւմլէ Սանպոլ քիթապճը տիւքքեանլարընտա։

ՀԱԶԱՐ ԵԻ ՄԻ

ԱՌԱԿԱԻՈՐ

ԲԱՆԿ

Ի ԳԱԲԻԷԼ ԱՐԳԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԱՑԱԶԱՏԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Գատիմանէն պէրու մըլէթիմիզ պէյնինտէ բէք չօգ թէճնիս վէ մեսէլ հիյէթի քէսպ իթմիշ սէօզլէր խաթիմալ օլունուպ, ֆագաթ չիմոյէ տէկին պու թարզ լաֆզլար պէօյլէճէ միւքէմմէլ սուրէթտէ վէ քիթապ վասէթատը իլէ նէշր օլմուշ օլմատըզընտան, իշթէ պու տէֆա մըլէթիմիզ պու արզուսինէ նայիլ օլմուշ ատուր։ Պու հալտէ, քիթապը մէղբիւրուն կէրէք սէրլէհվասընտան վէ կէրէք միւէլլիֆին խամինտէն թահրիզ օլունարագ հէր քէսին պիրէր թանէ ալաճադը մէմուլի գավիատէն տիր։ Սաթըլըր քիթապը տիւքքեանլարընտա։

Ցկ 2 ֆրանգ։

Կէրէք ըէսալէ, կէրէք քիթապ, կէրէք իլանատ վէ թէզքիրէլեր, վէ մուհասէպէ էվրագլարը վէ ճէնապէ պիլէթլերի, Պէյօղլունտա Շեյխ սօգաղընտա Պօղոս Քիւրիշճեանը թապխանէսինտէ, թէմիզ վէ էհվէն պահա իլէ պասըլըր, կէրէք Էրմէնիճէ հրուֆաթ վէ կէրէք Օսմանլըճա վէ Ֆրանսըզճա վէ հէր նէ լիսանտան օլուր իսէ օլսուն թապ օլունուր։

ՊԻԻՐՕ ՏԻԻ ԳՈՒՐԹԱԺ Տ'ԱՍԻԻՐԱՆՆ

Տէրսաատէթտէ պուլունան պիլ ճիւմլէ գարա վէ տէնիզ Սիկուրթա գումբանեալարընտա տէլլալըգ իտիպ, Ղալաթատա Գարաքէօյտէ Թրամվայ սթատիօնու գարշըսընտա 36 նումէրօ իլէ մուրագգամ Պօյաճը խանընըն իքինճի գաթընտա պիւրօ սահիպլէրի Ա. Ֆ. ՀԻԻՐՄԻԻԶ իլէ ԼՕՐԱՆ ԲԱԲԱՏՕԲՈՒԼՕ ղայէթ էհվէն ֆիյաթ իւզրէ սիկուրթա իթտիրէճէքլէրինտէն, լիւզումու օլան էհալինին մահալի մէղքիւրէ թէշրիֆ վէ միւրաճաաթ իթտիքլէրինտէ, հէր վէճհ իլէ մէմնուն վէ խօշնուտ օլաճագլարը պի իշթիսպահ տըր։

ՍԱՀԻՊ ՄԷՍՈՒԼՈՒ ՂԱԶԷԹԱ

ՑՈՎ. Թ.

ԹԱՊԱՆԷԻ ՊՕՂՈՍ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ

Բերա Շեյխ սօգաղը